

Europos
Komisija

Europos ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas

Pranešimą parengė

Jeanas-Claude'as Junckeris

glaudžiai bendradarbiaudamas su

Donaldu Tusku,

Jeroenu Dijsselbloemu,

Mario Draghi'u

ir **Martinu Schulzu**

Turinys

1. Stiprios, tikros ir teisingos ekonominės ir pinigų sąjungos pobūdis	3
2. Ekonominės sąjungos kūrimas. Konvergencija, gerovė ir socialinė įtrauktis	6
3. Finansinės sąjungos kūrimas. Integruotas finansų sektorius integruotai ekonomikai	10
4. Fiskalinės sąjungos kūrimas. Integruota patikimos ir integruotos fiskalinės politikos sistema	13
5. Demokratinė atskaitomybė, teisėtumas ir institucijų stiprinimas	16
1 priedas. Ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimo veiksmų planas	20
2 priedas. Didesnis Europos semestro integravimas	22
3 priedas. Patariamoji Europos fiskalinė valdyba. Pagrindiniai principai	23

Įvadas

2014 m. spalio mėn. euro zonos aukščiausiojo lygio susitikime pabrėžta, kad „siekiant užtikrinti sklandų ekonominės ir pinigų sąjungos (EPS) veikimą itin svarbu glaudžiau koordinuoti ekonominę politiką“. Jame buvo paraginta tęsti darbą, „kad būtų sukurti konkretūs tvirtesnio ekonominės politikos koordinavimo, konvergencijos ir solidarumo mechanizmai“ ir „parengti tolesnius veiksmus, susijusius su geresniu ekonomikos valdymu euro zonoje“.

Šį pranešimą parengė Europos Komisijos pirmininkas, glaudžiai bendradarbiaudamas su euro zonos aukščiausiojo lygio susitikimo pirmininku, Euro grupės pirmininku, Europos Centrinio Banko pirmininku ir Europos Parlamento pirmininku.

Rengti pranešimą padėjo aktyvios diskusijos su valstybėmis narėmis ir pilietine visuomene. Ji paremta ataskaita „Siekis sukurti tikrą ekonominę ir pinigų sąjungą“ (vadinamąja Keturių pirmininkų ataskaita) ir 2012 m. Komisijos komunikatu „Stiprios ir veiksmingos ekonominės ir pinigų sąjungos projektas“, kurie tebėra pagrindiniai dokumentai kuriant EPS, taip pat 2015 m.

vasario 12 d. analitiniu pranešimu „Pasirengimas tolesniems veiksams siekiant geresnio ekonomikos valdymo euro zonoje“.

Šiame pranešime išdėstyti asmeniniai penkių pirmininkų svarstymai ir diskusijos. Daugiausia dėmesio jame skiriama euro zonai, nes bendrą valiutą naudojančios šalys turi specifinių bendrų sunkumų, interesų ir atsakomybę. Vis dėlto tvirtesnės EPS kūrimo procesas yra atviras visoms ES valstybėms narėms. Jis turėtų būti skaidrus ir išsaugoti bendrosios rinkos vientisumą visais jos aspektais. Iš tiesų bendrosios prekių ir paslaugų, skaitmeninės, energijos ir kapitalo rinkos sukūrimas ir visapusiškas jos teikiamų galimybių išnaudojimas turėtų būti dalimi tvirtesnio postūmio kuriant ekonominę sąjungą, kuriant daugiau darbo vietų ir užtikrinant didesnį ekonomikos augimą.

EPS sukūrimas nėra tikslas pats savaime. Tai priemonė, kuria siekiama sudaryti sąlygas kurti geresnį ir teisingesnį gyvenimą visiems piliečiams, parengti Sąjungą ateities uždaviniams ir užtikrinti kiekvienos jos narės klestėjimą.

1

Stiprios, tikros ir teisingos
ekonominės ir pinigų
sąjungos pobūdis

Euras yra sėkminga ir patikima valiuta. Ja naudojasi 19 ES valstybių narių ir daugiau kaip 330 milijonų piliečių. Euras savo narėms užtikrina kainų stabilumą ir apsaugo nuo išorės sukrėtimų. Nepaisant pastarųjų metų krizės euras išlieka antra pagal svarbą valiuta pasaulyje – ji sudaro beveik ketvirtį visų pasaulio užsienio valiutos rezervų ir beveik šešiasdešimt šalių ir teritorijų visame pasaulyje yra tiesiogiai ar netiesiogiai susiję savo valiutą su euru.

Europa atsigauna po didžiausios per septynis dešimtmečius finansų ir ekonomikos krizės. Pastarųjų metų sunkumai privertė nacionalines vyriausybes ir ES institucijas imtis skubių ir neeilinių veiksmų. Jos turėjo stabilizuoti ekonomiką ir apsaugoti tai, kas buvo pasiekta palaipsniui ir kartais daug pastangų reikalaujančiu Europos integracijos procesu. Dėl to buvo išsaugotas visos euro zonos vientisumas, o vidaus rinka išlieka stipri.

Tačiau daugelyje Europos šalių vėl pradeda augti ekonomikai ir sugrįžtant pasitikėjimui yra aišku, kad skubios pastarųjų metų priemonės turi būti paverstos ilgalaikiu, teisingu ir demokratiškai teisėtu pagrindu ateičiai. Euro zonoje yra 18 milijonų bedarbių, todėl akivaizdu, kad gerokai daugiau turi būti padaryta ekonominei politikai pagerinti.

Europos ekonominė ir pinigų sąjunga (EPS) šiandien yra tarsi dešimtmečius statytas, tačiau tik iš dalies užbaigtas namas. Kilus audrai reikėjo greitai sustiprinti jo sienas ir stogą. Dabar atėjo laikas sustiprinti jo pamatus ir EPS paversti tuo, kam ji buvo kurta, t. y. gerovės vieta, pagrįsta subalansuotu ekonomikos augimu ir stabiliomis kainomis, konkurencinga socialine rinkos ekonomika, kuria siekiama visiško užimtumo ir socialinės pažangos. To siekdami turėsime imtis tolesnių veiksmų EPS kūrimui užbaigti.

Euras nėra vien valiuta. Tai taip pat politinis ir ekonominis projektas. Visos mūsų pinigų sąjungos narės visiems laikams atsisakė savo ankstesnių nacionalinių valiutų ir suverenitetu valiutos srityje nuolat dalijasi su kitomis euro zonos šalimis. Mainais į tai šalys gauna naudos naudodamosi patikima ir stabilia valiuta didelėje, konkurencingoje ir stiprioje bendrojoje rinkoje. Ši bendra ateitis reikalauja, kad ištikus krizei būtų laikomasi solidarumo principų ir kad visi nariai laikytųsi bendrai sutartų taisyklių.

Tačiau toks susitarimas galimas tik tol, kol jis naudingas visiems nariams. Kad ši sąlyga būtų tenkinama, šalys tiek atskirai, tiek kolektyviai turi imtis veiksmų, kad būtų atsvertas stojant į pinigų sąjungą atsisakyti nacionalinių koregavimo priemonių poveikis. Visų pirma jos turi geriau gebėti išvengti krizių aukštos kokybės Europos ir nacionalinio lygmens valdymu, tvaria fiskaline ir ekonomine politika bei teisingu ir veiksmingu viešuoju

administravimu. Antra, ištikus ekonomikos sukrėtimams, kurių neišvengiamai bus, kiekviena šalis turi gebėti veiksmingai reaguoti.

Jos turi gebėti atlaikyti tokius sukrėtimus viduje dėl pakankamai atsparios ekonomikos ir pakankamų fiskalinių atsargų per ekonominį ciklą. Taip yra dėl to, kad visai euro zonai nustatoma vienoda pinigų politika ir ištikus vietiniam sukrėtimui ekonomika turi būti stabilizuota vykdant nacionalinę fiskalinę politiką. Be to, visose šalyse esant vienodam valiutos kursui reikalinga lanksti ekonomika, gebanti greitai reaguoti į nuosmukį. Kitaip gali kilti pavojus, kad nuosmukiai visam laikui paliks gilius randus.

Tačiau santykinų kainų koregavimas niekada negali būti toks greitas kaip valiutų kursų koregavimas. Per krizę buvo matyti, kad dėl rinkos spaudimo nuosmukio metu gali būti sužlugdytas fiskalinių stabilizatorių veikimas. Kad narystė euro zonoje visoms jos narėms nuolat būtų naudinga, jos taip pat turi gebėti dalytis sukrėtimų poveikiu EPS dalydamosi rizika. Trumpuoju laikotarpiu toks dalijimasis rizika gali būti pasiektas naudojantis integruotomis finansų ir kapitalo rinkomis (privatusis dalijimasis rizika), kartu su būtinomis bendromis finansinio stabilumo stiprinimo priemonėmis, t. y. bankų sąjungoje veikiančia kraštutiniu atveju naudojama finansinės apsaugos sistema. Vidutinės trukmės laikotarpiu vykstant ekonominių struktūrų konvergencijai link geriausių standartų Europoje viešasis dalijimasis rizika turėtų būti padidintas visai euro zonai nustatytu fiskalinio stabilizavimo mechanizmu.

Prieš krizę ir jos metu nei individualiai, nei kolektyviai nesugebėta užkirsti kelio netvarios politikos vykdymui ir atlaikyti sukrėtimus. Nepaisant to, kad nuo tada buvo atlikta keletas svarbių institucinių patobulinimų, pradinių trūkumų šleifas tęsiasi. Šiuo metu euro zonos šalyse yra didelių skirtumų. Vienose šalyse nedarbo lygis kaip niekad žemas, kitose jis rekordiškai aukštas. Kai kuriose gali būti vykdoma anticiklinė fiskalinė politika, kitose fiskalinio manevravimo galimybei atkurti prireiks kelerių metų konsolidavimo pastangų.

Dabartiniai skirtumai didina visos Sąjungos pažeidžiamumą. Turime šiuos skirtumus mažinti ir pradėti naują konvergencijos procesą. Norint, kad pinigų sąjunga būtų sėkminga vienoje šalyje, ji turi būti sėkminga visose. Be to, vis globalėjančiame pasaulyje valstybės narės yra atsakingos ir joms pačioms yra naudinga vykdyti patikimą politiką ir pradėti reformas, kad jų ekonomika taptų lankstesnė ir konkurencingesnė.

Pažanga turi būti daroma keturiose srityse. Pirma, **kuriant tikrą ekonominę sąjungą**, kurioje kiekvienos šalies ekonomikai būtų būdingos klestėjimą pinigų sąjungoje užtikrinančios struktūrinės savybės. Antra, kuriant **finansinę sąjungą**, kurioje užtikrinamas mūsų

valiutos vientisumas pinigų sąjungoje ir didinamas dalijimasis rizika su privačiuoju sektoriumi. Tai reiškia, kad turi būti užbaigta kurti bankų sąjunga ir paspartintas kapitalo rinkų sąjungos kūrimas. Trečia, kuriant **fiskalinę sąjungą**, kurioje užtikrinamas fiskalinis tvarumas ir fiskalinis stabilizavimas. Galiausiai, kuriant **politinę sąjungą**, kuria visoms minėtoms sąjungoms suteikiamas pagrindas dėl tikros demokratinės atskaitomybės, teisėtumo ir institucijų stiprinimo.

Visos keturios sąjungos yra viena nuo kitos priklausomos. Todėl jos turi būti plėtojamos paraleliai ir visos euro zonos valstybės narės turi dalyvauti visose sąjungose. Kiekvienu atveju pažangos turės būti siekiama įgyvendinant trumpojo ir ilgesnio laikotarpio veiksmus pagal tam tikrą seką, tačiau svarbu jau šiandien nustatyti visą veiksmų seką ir dėl jų sutarti. Trumpojo laikotarpio priemonėmis pasitikėjimas dabar bus padidintas tik jeigu jomis bus pradedamas didesnio masto procesas, kuriuo siekiama sukurti tikrą EPS. Po daugelio krizės metų vyriausybės ir institucijos turi įrodyti piliečiams ir rinkoms, kad euro zona pajėgi padaryti daugiau nei vien tik išlikti. Reikia įrodyti, kad ji klestės.

Įgyvendinant šią tolimesnę viziją reikia, kad trumpojo laikotarpio priemonės būtų plataus užmojo. Turime sutvirtinti Europos namą ir pasirengti jį užbaigti vidutiniu laikotarpiu. Tam ilgai neišvengiamai reikės daugiau dalytis suverenumu. Nepaisant neabejotinos ekonominių ir finansinių taisyklių bei jų laikymosi svarbos, antra pagal dydį pasaulio ekonomika negali būti valdoma vien taisyklėmis paremtu bendradarbiavimu. Kad euro zona palaipsniui išaugtų į tikrą ekonominę ir pinigų sąjungą ji turės pereiti nuo nacionalinės ekonominės politikos formavimui skirtų taisyklių ir gairių sistemos prie didesnio suverenumo dalijimosi sistemos su bendromis institucijomis, dauguma kurių jau veikia ir palaipsniui gali atlikti šią užduotį. Praktiškai tai reikėtų, kad valstybės narės turėtų sutikti, jog vis daugiau sprendimų dėl atitinkamų jų nacionalinio biudžeto ir ekonominės politikos aspektų būtų priimama bendrai. Sėkmingai užbaigus ekonominės konvergencijos ir finansinės integracijos procesą bus nutiestas kelias tam tikro lygio viešajam dalijimuisi rizika; kartu turėtų būti užtikrintas didesnis demokratinis dalyvavimas ir atskaitomybė tiek nacionaliniu, tiek Europos lygmenimis. Toks etapas pagrįstas metodus yra reikalingas todėl, kad įgyvendinant kai kurias platesnio užmojo priemones reikia daugiau ar mažiau pakeisti esamą ES teisinį pagrindą ir padaryti didelę pažangą, susijusią su ekonomine konvergencija ir reguliavimo derinimu euro zonos valstybėse narėse.

Šio pranešimo tikslas dvejopas: nustatyti pirmuosius veiksmus, kuriais šis procesas bus pradėtas jau dabar, ir nustatyti aiškiai ilgesnio laikotarpio priemonių kryptį. Procesas vyktų dviem vienas paskui kitą einančiais etapais (žr. 1 priede pateikiamą veiksmų planą):

1 etapas (2015 m. liepos 1 d. – 2017 m. birželio 30 d.). Šiuo pirmuoju etapu („**tobulinimas darbais**“) ES institucijos ir euro zonos valstybės narės remtųsi esamomis priemonėmis ir kuo geriau išnaudotų esamas Sutartis. Iš esmės tai apimtų konkurencingumo ir struktūrinės konvergencijos skatinimą, finansinės sąjungos kūrimo užbaigimą, atsakingos fiskalinės politikos nacionaliniu ir euro zonos lygmenimis vykdymą bei išlaikymą ir demokratinio atskaitingumo didinimą.

2 etapas. Šiuo antruoju etapu (**EPS kūrimo užbaigimas**) būtų sutarta dėl platesnio užmojo priemonių siekiant baigti kurti EPS ekonominę ir institucinę struktūrą. Konkrečiai šiuo antruoju etapu konvergencijos procesas taptų labiau privalomas, nustatant įvairius bendrai sutartus konvergencijos kriterijus, kuriems galėtų būti suteiktas teisinis pobūdis. Viena iš sąlygų, kurių turės laikytis kiekviena euro zonos valstybė narė, šiuo antruoju etapu norinti dalyvauti euro zonos sukurtimui absorbavimo mechanizme, – didelė pažanga siekiant tų standartų ir nuolatinis jų laikymasis, kai jie bus pasiekti.

Galutinis etapas (vėliausiai iki 2025 m.). 2 etapo pabaigoje ir kai visi veiksmai jau bus iki galo įgyvendinti tvirta ir tikra EPS taptų stabilumo ir gerovės erdve visų bendrą valiutą naudojančių ES valstybių narių piliečiams, prie kurios, jei būtų pasirengusios, galėtų prisijungti ir kitos ES valstybės narės.

Remdamiesi šiame pranešime pateiktomis rekomendacijomis ES institucijų pirmininkai ims išvystyti tolesnių priemonių. Siekdama parengti perėjimą nuo 1 prie 2 etapo Komisija 2017 m. pavasarį pateiks baltąją knygą, kurioje bus įvertinta 1 etapu padaryta pažanga ir išdėstyti tolesni reikiami veiksmai, įskaitant teisinio pobūdžio priemones, siekiant 2 etapu sukurti EPS. Rengiant baltąją knygą bus pasinaudota ekspertų konsultacinės grupės analitiniais svarstymais; ši grupė išsamiau apsvaistys pranešime pateiktą ilgesnio laikotarpio pasiūlymų teisinę, ekonomines ir politines sąlygas. Ji bus parengta konsultuojantis su kitų ES institucijų pirmininkais.

Šiame pranešime pateikiama idėjų, kurių pagrindu, išsamiau jas aptarus, gali būti parengti teisės aktai ir įsteigtos institucijos. Tam reikalingas platus, skaidrus ir įtraukus procesas, kuris turėtų būti pradėtas nedelsiant.

2

**Ekonomiskās sājungos
kūrimas. Konvergencija,
gerovē ir socialinē įtrauktis**

Konvergencijos koncepcija sudaro mūsų ekonominės sąjungos esmę: valstybių narių konvergencija siekiant didžiausio gerovės lygio ir Europos visuomenių konvergencija siekiant puoselėti mūsų unikalų europinį modelį.

EPS pinigų politika yra centralizuota, tačiau svarbios ekonominės politikos dalys lieka nacionalinio lygmens. Tačiau krizė labai aiškiai parodė, kad euro zonos šalių augimas yra viena nuo kitos priklausomas. Visos valstybės narės bendrai ir kiekviena atskirai yra suinteresuotos gebėti gerai atlaikyti ekonominius sukrėtimus, modernizuoti ekonomines struktūras ir gerovės sistemas ir užtikrinti, kad piliečiai ir įmonės galėtų prisitaikyti prie naujos paklausos, tendencijų bei iššūkių ir jais pasinaudoti. Taip pat kiekviena valstybė narė suinteresuota, kad visos kitos šalys darytų tą patį panašiu tempu. Tai itin svarbu pinigų sąjungai, tokiai kaip EPS, kurioje nenumatyta didelių jos narių tarpusavio fiskalinių pervedimų ir kurioje darbo jėgos judumas yra gana ribotas.

Tai nereiškia, kad visos valstybės narės, kurios naudoja bendrą valiutą, yra arba turėtų būti vienodos ar kad jos turėtų vykdyti tokią pačią politiką. Svarbiausia – rezultatai, t. y. kad visos euro zonos valstybės narės vykdytų patikimą politiką, kad jos galėtų greitai atsigaivinti po trumpalaikių sukrėtimų, išnaudoti savo lyginamuosius pranašumus bendroje rinkoje ir pritraukti investicijų ir taip išlaikyti aukštą ekonomikos augimo ir užimtumo lygį.

Daug ką galima padaryti jau dabar stiprinant bendrąją rinką, kuri yra svarbi visoms 28 ES valstybėms narėms, tačiau ypač toms, kurių bendra valiuta yra euras. Svarbiose politikos srityse, tokiose kaip prekių ir paslaugų, taip pat srityse, kurių potencialas neišnaudotas, kaip antai energijos, skaitmeninė ir kapitalo rinkos, bendrosios rinkos kūrimas vis dar nebaigtas. Tai rodo, kad nepaisant milžiniško tikros bendrosios rinkos ekonominio potencialo esama didelių politinių kliūčių. Norint padaryti pažangą atitinkami sprendimai kiekvienoje iš sričių turėtų būti suvokiami kaip politinių priemonių, kurios naudingos visoms valstybėms narėms, rinkinio dalis, o ne kaip viena nuo kitos nepriklausomos priemonės. Tačiau vien to nepakanka. Tvariai konvergencijai užtikrinti taip pat reikia platesnių politikos priemonių, priklausančių struktūrinių reformų kategorijai, t. y. reformų, kuriomis siekiama modernizuoti ekonomiką siekiant skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą. Tai susiję su darbo ir produktų rinkų efektyvumo didinimu ir viešųjų institucijų stiprinimu.

Euro zonos valstybių narių konvergencijai užtikrinti turime dėti daugiau pastangų. Pirma, trumpuoju

laikotarpiu (1 etapu) turime atnaujinti pastangas, kad, remdamosi esama valdymo sistema ir ją toliau stiprindamos, visos šalys artėtų link geriausių Europos rodiklių ir praktikos. Svarbiausias tikslas yra pasiekti, kad ekonominės struktūros visoje euro zonoje būtų vienodai atsparios. Tai turėtų suteikti naują postūmį darbo vietų kūrimui ir ekonomikos augimui, dėmesį sutelkiant į konkurencingumą ir socialinę sanglaudą.

2 etapu šis konvergencijos procesas būtų oficialiai patvirtintas ir būtų paremtas bendrai sutartų teisinio pobūdžio standartų rinkiniu. Būtų reguliariai stebima, kaip daroma apčiuopiama pažanga siekiant šio tikslo; ji būtų nustatyta kaip sąlyga valstybėms narėms, norinčioms pasinaudoti tolesnėmis visai euro zonai skirtomis priemonėmis, tokiomis kaip sukrėtimų absorbcijos mechanizmas.

2.1. Naujas postūmis konvergencijai, darbo vietų kūrimui ir augimui

Atnaujintas postūmis vykdyti reformą atitinka 2011 m. „Paktą „Euro plus“. Tvirtesnis ekonominės politikos koordinavimas siekiant didinti konkurencingumą ir konvergenciją“, kuris, deja, dėl savo tarpvyriausybinių, nepivalomo pobūdžio iš esmės nedavė rezultatų, kurių buvo tikėtasi¹. Užtuot priėmus naujus paktus, reikia užtikrinti konkrečią pažangą remiantis ES teise, siekiant sukurti konvergenciją, augimą ir darbo vietų kūrimu grindžiamą ekonominę sąjungą. Šis procesas turėtų būti paremtas šiais veiksmais: konkurencingumo institucijų euro zonoje sistemos sukūrimu; griežtesniu makroekonominio disbalanso procedūros įgyvendinimu; didesniu dėmesiu užimtumo ir socialinės srities rezultatams; tvirtesniu ekonominės politikos koordinavimu pagal pertvarkytą Europos semestrą. Tai turėtų būti įgyvendinta trumpuoju laikotarpiu (1 etapu) remiantis praktiniais veiksmais ir laikantis Bendrijos metodo.

Konkurencingumo institucijų euro zonoje sistema

Fiskalinei politikai koordinuoti ir prižiūrėti sukurta gerai veikianti euro zonos valdymo sistema. Ji turi būti patobulinta platesnėje konkurencingumo srityje, šiam aspektui įgaunant vis svarbesnį vaidmenį. Europos semestras ir sukurta makroekonominio disbalanso procedūra yra pirmieji žingsniai šalinant šį trūkumą, tačiau gerokai daugiau turi būti padaryta siekiant užtikrinti, kad visos valstybės narės padidintų savo konkurencingumą to paties proceso metu.

Rekomenduojama, kad kiekviena euro zonos valstybė narė sukurtų nacionalinę instituciją, atsakingą

¹ Dėl pakto „Euro plus“, kuriuo nustatomas tvirtesnis ekonominės politikos koordinavimas siekiant konkurencingumo ir konvergencijos, 2011 m. susitarė euro zonos ir Bulgarijos, Danijos, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos ir Rumunijos valstybių ir vyriausybės vadovai. Prie pakto gali savanoriškai prisijungti kitos ES valstybės narės. Jis atsirado kaip tarpvyriausybinių sprendimas, skirtas reformoms ir koordinavimui suintensyvinti. Tačiau pakto įgyvendinti trukdė nemažai spragų, įskaitant stebėjimo institucijos nebuvimą. Vis dėlto pakto pagrindimas tebėra aktualus ir turi būti vėl naudojamas. Todėl aktualios jo dalys turėtų būti integruotos į ES teisinę sistemą.

už konkurencingumo srities rezultatų ir politikos vykdymo stebėjimą. Tai padėtų išvengti ekonominių skirtumų ir padėtų padidinti atsakomybę už būtinų nacionalinio lygmens reformų vykdymą. Didžioji dalis valstybių narių pagal paktą „Euro plus“ jau sutarė, kad šios konkurencingumo institucijos turėtų būti nepriklausomos įstaigos, kurios būtų įgaliotos įvertinti, ar darbo užmokesčio raida atitinka darbo našumo raidą, ir palyginti su pokyčiais kitose euro zonos šalyse ir panašiose šalyse, kurios yra pagrindinės prekybos partnerės. Be to, šioms institucijoms galėtų būti suteikti įgaliojimai įvertinti pažangą vykdant konkurencingumui didinti skirtas ekonomines reformas. Galiausiai konkurencinga ekonomika yra tokia, kurioje institucijos ir politikos priemonės sudaro sąlygas našioms įmonėms klestėti. Kita vertus, šių įmonių plėtra skatina darbo vietų kūrimą, investicijas ir prekybą.

Konkurencingumo institucijų euro zonoje sistema turėtų apjungti nacionalinius subjektus ir Komisiją, kurie kasmet koordinuotų nacionalinių konkurencingumo institucijų veiksmus. Tada Komisija, spręsdama dėl veiksmų pagal Europos semestrą, visų pirma dėl metinės augimo apžvalgos ir dėl sprendimų pagal makroekonominio disbalanso procedūrą (įskaitant sprendimus, ar rekomenduoti taikyti perviršinio disbalanso procedūrą), turėtų atsižvelgti į šio koordinavimo rezultatus.

Konkurencingumo institucijos

Konkurencingumo institucijų tikslas neturėtų būti derinti darbo užmokesčio nustatymo praktiką ir už tai atsakingų institucijų darbą tarpvalstybiniu mastu. Šie procesai ES smarkiai skiriasi ir deramai atspindi nacionalinius prioritetus ir teises tradicijas.

Pagal bendrą modelį kiekviena valstybė narė turėtų nuspręsti dėl tikslios savo konkurencingumo institucijos struktūros, tačiau jos turėtų būti demokratiškai atskaitingos ir veiklos lygmeniu savarankiškos. Nacionaliniai veikėjai, tokie kaip socialiniai partneriai, turėtų ir toliau atlikti savo vaidmenį pagal kiekvienoje valstybėje narėje nustatytą praktiką, tačiau jie turėtų remtis institucijų nuomone kaip gairėmis vykstant darbo užmokesčio nustatymo deryboms. Kai kuriose valstybėse narėse, kaip antai Nyderlanduose ir Belgijoje, tokios institucijos jau veikia.

Tvirtesnė makroekonominio disbalanso procedūra

Makroekonominio disbalanso procedūra (MDP) buvo sukurta krizės įkarštyje. Ji yra Europos semestro – metinio pranešimo apie ES ir nacionalinę ekonominę politiką ir jos priežiūros ciklo – dalis. Tai priemonė, kuria siekiama išvengti disbalanso ir jį panaikinti, kol jis dar netapo nekontroliuojamas. Ji tapo itin svarbia Europos ekonomikos priežiūros priemone, pavyzdžiui, siekiant

išvengti nekilnojamojo turto burbulų arba nustatyti konkurencingumo praradimą, didėjančius privačiojo ir viešojo sektorių skolos lygius bei investicijų stoką. Reikia išnaudoti visas jos teikiamas galimybes. Būtina imtis veiksmų, visų pirma dviejose srityse:

- ji turėtų būti naudojama ne tik disbalansui nustatyti, bet ir struktūrinėms reformoms skatinti Europos semestro procese. Jos korekcinė dalis turėtų būti naudojama griežčiau. Ji turėtų būti pradedama taikyti, kai tik nustatomas perviršinis disbalansas, ir naudojama reformos įgyvendinimui stebėti;
- procedūra taip pat turėtų geriau nustatyti ne tik kiekvienos atskiros šalies, bet ir visos euro zonos disbalansą. Tam ir toliau turi būti akcentuojamas žalingo išorės deficito panaikinimas, atsižvelgiant į jo keliamą riziką sklandžiam euro zonos veikimui (pavyzdžiui, staigaus kapitalo įplaukų sustabdymo pavidalu). Kartu pagal makroekonominio disbalanso procedūrą taip pat turėtų būti skatinamos tinkamos reformos šalyse, kuriose susidaro didelis ir nuolatinis einamosios sąskaitos perteklius, jei jis atsiranda dėl, pavyzdžiui, nepakankamos vietos paklausos ir (arba) mažo augimo potencialo, nes tai irgi yra svarbu siekiant užtikrinti veiksmingą pusiausvyros atkūrimą pinigų sąjungoje.

Didesnis dėmesys užimtumo ir socialinės srities rezultatams

Euro zonoje užimtumo ir socialinė padėtis labai nevienoda, iš dalies dėl krizės, tačiau taip pat dėl esminių tendencijų ir prastų rezultatų dar iki krizės. Europa turėtų siekti gauti socialinį trigubą A reitingą.

Tai taip pat yra ekonominė būtinybė. EPS sėkmei būtina, kad darbo rinkos ir gerovės sistemos visose euro zonos valstybėse narėse veiktų gerai ir teisingai. Taigi, Europos semestre užimtumui ir socialiniams klausimams turi būti skiriama itin daug dėmesio. Nedarbas, visų pirma ilgalaikis nedarbas, yra viena iš pagrindinių nelygybės ir socialinės atskirties priežasčių. Todėl itin svarbu, kad veiktų veiksmingos darbo rinkos, kurios skatintų aukštą užimtumo lygį ir švelnintų sukrėtimus, nesukeldamos per didelio nedarbo lygio. Tokios darbo rinkos prisideda prie sklandaus EPS veikimo ir įtraukesnės visuomenės.

Nėra vieno visiems tinkančio modelio, kuriuo reikėtų vadovautis, tačiau iššūkiams valstybėse narėse dažnai yra panašūs: užtikrinti, kad daugiau įvairaus amžiaus žmonių patektų į darbo rinką; pasiekti tinkamą lanksčių ir apsaugotų darbo sutarčių pusiausvyrą; vengti skirstymo į „saviškius“, kuriems taikomas aukštas apsaugos lygis ir mokamas didelis darbo užmokestis, ir „pašaliečius“; perkelti mokesčių našta nuo darbo; teikti pritaikytą paramą bedarbiams, kad jie galėtų vėl patekti į darbo rinką, gerinti švietimą ir mokymąsi visą gyvenimą – tai tik kelios galimos priemonės. Svarstant su darbo rinkomis nesusijusias priemones svarbu užtikrinti, kad kiekvienas pilietis galėtų gauti

tinkamą išsilavinimą ir kad veiktų veiksminga socialinės apsaugos sistema, kuri saugotų labiausiai pažeidžiamus visuomenės narius, be kita ko, nustatant minimalią socialinę apsaugą. Mūsų visuomenė sparčiai senėja, ir vis dar turim imtis didelių reformų, kad pensijų ir sveikatos sistemos galėtų įveikti kylančias problemas. Reformos apimtų įstatymais nustatyto pensinio amžiaus derinimą su tikėtina gyvenimo trukme.

Siekiant užtikrinti ilgalaikę EPS sėkmę turėtume žengti toliau ir skatinti gilesnę nacionalinių darbo rinkų integraciją, lengvinant geografinį ir profesinį judumą, įskaitant dėl geresnio kvalifikacijų pripažinimo, lengvesnę prieigą prie viešojo sektoriaus darbų ne piliečiams ir geresnį socialinės apsaugos sistemų koordinavimą.

Tvirtesnis ekonominės politikos koordinavimas

Europos semestru buvo gerokai sustiprintas ekonominės politikos koordinavimas. Tačiau į jį įtraukus įvairių dokumentų rinkinių, paktų, procedūrų ir daugybę ataskaitų teikimo reikalavimų sumažėjo motyvų, dėl kurių jis buvo sukurtas, aiškumas ir jo veiksmingumas. Europos semestru turi būti siekiama drauge nustatyti prioritetus ir juos gyvendinti išlaikant europinį požiūrį ir aiškų bendrą interesą. Buvo imtasi priemonių Europos semestru supaprastinti ir sustiprinti, kaip antai daugiau dėmesio skirti prioritetinėms sritims, rengti mažiau dokumentų ir skirti daugiau laiko jiems aptarti, palaikyti glaudesnius politinius ryšius ir daugiau įtraukti nacionalines valdžios institucijas. Šios priemonės turi būti tęsiamos toliau, siekiant:

- teikti valstybėms narėms aiškias rekomendacijas, kuriomis būtų akcentuojamos prioritetinės reformos, kurios yra būtinos siekiant didinti potencialų ekonomikos augimą, remti darbo vietų kūrimą ir išnaudoti bendrosios rinkos teikiamas galimybes. Konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos turi būti konkrečios ir plataus užmojo, visų pirma kiek tai susiję su numatomais tikslais ir jų įgyvendinimo laikotarpiu. Kartu jos turėtų išlikti politinės, t. y. valstybėms narėms turėtų būti palikta laisvė nustatyti konkrečias įgyvendintinas priemones. Nacionalinės reformų programos, kurias valstybės narės rengia kiekvienais metais, turėtų būti pagrindu reformų ketinimams preliminariai aptarti;
- įpareigoti valstybes nares prisiimti atsakomybę už įsipareigojimų įgyvendinimą. Sistemingiau turėtų būti naudojamos periodinės įgyvendinimo ataskaitos, reguliarius tarpusavio vertinimai arba principas „vykdyk arba pasiaiškink“. Euro grupė jau 1 etapu galėtų atlikti koordinatorės vaidmenį bendrai vertinant rezultatus, daugiau dėmesio skiriant lyginamiesiems standartams ir geriausios praktikos taikymui. Kartu turėtų būti išnaudojamos visos makroekonominio disbalanso procedūros teikiamos galybės;
- geriau integruoti euro zonos ir nacionalinį aspektus.

Šiuo tikslu Europos semestras turėtų būti išskaidytas į du vienas paskui kitą einančius etapus – Europos ir nacionalinį. Tai reiškia, kad prieš diskusijas dėl konkrečių šalių pirma turėtų būti diskutuojama ir teikiamos rekomendacijos dėl visos euro zonos, kad bendri uždaviniai būtų iki galo atspindėti konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose. Šis pasiūlymas parodytas 2 priede;

- nustatyti aiškia ilgalaikę viziją. Ne viskas gali ar turėtų įvykti per vienus metus. Metinis Europos semestro ciklas pagal atnaujintą konvergencijos procesą turėtų būti derinamas su tvirtesniu daugiamečiu požiūriu.

2.2. Konvergencijos proceso oficialus patvirtinimas

Vidutiniu laikotarpiu (2 etapu) konvergencijos procesas siekiant sukurti atsparesnes ekonomines struktūras, kaip aprašyta pirmiau, turėtų tapti labiau privalomas. Tai būtų pasiekta sutariant dėl bendrų aukšto lygio standartų, kurie būtų nustatyti ES teisės aktuose, nes būtų dalijamasi suverenumu bendro intereso politikos klausimais ir euro zonos lygmeniu būtų sukurtas tvirtas sprendimų priėmimo procesas. To siekiant kai kuriose srityse reikės daugiau derinti veiksmus. Kitose, kuriose skirtingomis politikos priemonėmis galima pasiekti tokių pat gerų rezultatų, reikės rasti konkrečioms šalims skirtų sprendimų. Bendri standartai visų pirma turėtų būti susiję su darbo rinkomis, konkurencingumu, verslo aplinka ir viešuoju administravimu bei kai kuriais mokesčių politikos aspektais (pavyzdžiui, pelno mokesčio baze). Pažanga siekiant šių standartų būtų reguliariai stebima. Šiuo atžvilgiu ir toliau būtų naudojamos konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos. Be to, makroekonominio disbalanso procedūra (MDP) galėtų būti naudojama ne tik siekiant išvengti disbalanso ir jį panaikinti, bet ir skatinti reformas bei stebėti pažangą kiekvienoje euro zonos valstybėje narėje siekiant tų bendrų standartų. Teisės naudotis sukrėtimų absorbavimo mechanizmu, kuris, kaip trumpai išdėstyta 4.2 poskyryje, būtų sukurtas visai euro zonai, sąlyga būtų didelio masto ir tvari konvergencija su panašaus ekonomikos atsparumo šalimis.

Siekiant nustatyti specialius standartus ir rodiklius reikia atlikti išsamesnę analizę. Tačiau, pavyzdžiui, darbo rinkai taikomi standartai turėtų apimti saugumą ir lankstumą ir galėtų būti kuriami pagal įvairius darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyros koncepcijos aspektus (pvz., lanksčios ir patikimos darbo sutartys, vengiant dviejų pakopų darbo rinkos įtvirtinimo, išsamios mokymosi visą gyvenimą strategijos, veiksminga politika, skirta padėti bedarbiams vėl patekti į darbo rinką, šiuolaikiškos socialinės apsaugos sistemos ir įgalinantis darbo jėgos apmokestinimas). Pažanga kuriant tvirtesnę ekonominę sąjungą gerokai

3

**Finansinēs sajungos kūrimas.
Integrēotas finansu sektori
integrēotai ekonomikai**

pagerins ir EPS veikimą. Kartu turi būti baigta kurti finansinė sąjunga. Iš tiesų ekonominė ir finansinė sąjunga viena kitą papildo ir stiprina. Tikros EPS sukūrimo veiksmų plane didžiausias prioritetas 1 etapu turi būti skiriamas pažangai šiose dviejose srityse.

Pinigų sąjungoje finansų sistema turi būti iš tiesų bendra, kitaip pinigų politikos sprendimų (pvz., dėl politikos palūkanų normos pokyčių) poveikis nebus vienodai perduotas į visas valstybes nares. Būtent taip atsitiko krizės metu ir savo ruožtu padidino ekonominius skirtumus. Bendra bankų sistema taip pat yra bendros valiutos atspindys. Kadangi didžioji dalis pinigų yra bankų indėliai, valiuta gali būti iš tiesų bendra tik jei pasitikėjimas bankų indėlių saugumu nepriklauso nuo valstybės narės, kurioje bankas veikia. Tam reikalingas bendras bankų priežiūros mechanizmas, bendras bankų pertvarkymo mechanizmas ir bendra indėlių draudimo sistema. Taip pat būtina spręsti neigiamo grįžtamojo bankų ir valstybių skolos ryšio problemą, kuri buvo labai riški krizės metu.

Be to, finansų sistema turi gebėti diversikuoti riziką į skirtingas šalis, kad galėtų būti sušvelninti sukrėtimai konkrečiose šalyse ir sumažintas rizikos, kuria turi būti dalijamasi fiskalinėmis priemonėmis, dydis.

Visos šios priežastys pagrindžia neatidėliotino finansinės sąjungos kūrimo poreikį. Bankų priežiūros tikslą didžiąja dalimi pasiekėme sukūrę bendrą priežiūros mechanizmą. Dėl bendro pertvarkymo mechanizmo taip pat sutarta, nors jis ir ne iki galo įgyvendintas. Kad finansinė sąjunga galėtų būti užbaigta, turime sukurti bendrą indėlių draudimo sistemą ir kapitalo rinkų sąjungą. Atsižvelgiant į šių priemonių skubumą jos turėtų būti įgyvendintos 1 etapu.

3.1. Bankų sąjungos sukūrimas

Norint sukurti bankų sąjungą pirmiausia reikia, kad visos valstybės narės į nacionalinę teisę perkeltų Bankų pertvarkymo ir gaivinimo direktyvą. Tai būtina, kad rizika būtų pasidalyta su privačiuoju sektoriumi. Faktiškai bankų sąjunga yra būdas geriau apsaugoti mokesčių mokėtojus nuo bankų gelbėjimo išlaidų.

Antra, mums reikia skubiai susitarti dėl tinkamo pereinamojo laikotarpio finansavimo mechanizmo, t. y. būdo užtikrinti, kad prireikus likviduoti banką turėtume pakankamai lėšų, jei tuo metu Bendro pertvarkymo fondo, kuris pradeda veikti 2016 m. sausio 1 d.², lėšų nepakanka.

Trečia, pereinamuoju laikotarpiu, kol nesukurtas Bendras pertvarkymo fondas, prioritetu turėtų tapti patikimos tam fondui skirtos bendros finansinio stabilumo stiprinimo priemonės sukūrimas ir pastangos

suvienodinti bankų veiklos sąlygas visose valstybėse narėse. Todėl finansinio stabilumo stiprinimo priemonė turėtų būti sparčiai įgyvendinta. Tai būtų galima padaryti pasinaudojant Europos stabilumo mechanizmo (ESM) kredito linija Bendram pertvarkymo fondui. Ta finansinio stabilumo stiprinimo priemonė vidutiniu laikotarpiu turėtų būti neutrali fiskaliniu požiūriu – tuo tikslu reikia užtikrinti, kad viešojo pagalba būtų susigrąžinta iš vėlesnių finansų sektoriaus rinkliavų.

Be to, siūlome inicijuoti Europos indėlių garantijų sistemą (EIGS) – trečiąjį visavertės bankų sąjungos elementą, greta priežiūros ir pertvarkymo. Kadangi dabartinė struktūra, kurioje indėlių garantijų sistemos yra nacionalinės, lieka pažeidžiama, jei kiltų didelių vietinių sukrėtimų (ypač kai valstybinis sektorius ir nacionalinis bankininkystės sektorius laikomi trapiais), bendras indėlių draudimas turėtų padidinti atsparumą būsimų krizių atveju. Bendra sistema taip pat veikiausiai ilgainiui būtų fiskaliniu požiūriu neutralesnė negu nacionalinės indėlių garantijų sistemos, nes rizika būtų paskirstoma plačiau, o privatieji įnašai būtų surenkami iš daug didesnės finansų įstaigų aibės. Realios visavertės EIGS sukūrimas užtruks, tačiau konkretūs žingsniai ta linkme, naudojant esamos teisinės sistemos galimybes, turėtų tapti prioritetu jau 1 etape. EIGS būtų galima projektuoti kaip Europos lygmens nacionalinių indėlių garantijų sistemų perdraudimo sistemą. Panašiai kaip ir Bendras pertvarkymo fondas, bendra EIGS būtų finansuojama privačiosiomis lėšomis – rizika pagrįstomis išankstinėmis įmokomis, kurias mokėtų visi dalyvaujantieji bankai iš valstybių narių – ir būtų suformuota taip, kad nekiltų neatsakingo elgesio rizikos. Jos taikymo sritis turėtų sutapti su bendro priežiūros mechanizmo sritimi.

Tinkamu metu reikėtų persvarstyti ESM tiesioginio bankų rekapitalizavimo priemonę, ypač atsižvelgiant į su ja siejamus ribojamuosius tinkamumo kriterijus ir nepažeidžiant sutartų gelbėjimo privačiomis lėšomis taisyklių. Prieinamesnė tiesioginio bankų rekapitalizavimo priemonė sustiprintų indėlininkų pasitikėjimą, nes sunkumus patiriančių valstybių įtaka pertvarkomų bankų valdymui būtų tokia pat, kaip įprastomis rinkos sąlygomis, o tai panaikintų bankų ir valstybių tarpusavio priklausomybę nacionaliniu lygmeniu.

Visiems bankų sąjungoje dalyvaujantiems bankams reikalingos vienodos veiklos sąlygos. Todėl reikės priemonių, kurios papildytų bendrą taisyklių sąvadą ir siektų dar toliau, kad būtų reglamentuota vis dar didelė nacionalinio lygmens veiksmų laisvė, kuri iki šiol daro nemažą poveikį, ypač bankų kapitalo kokybei ir sudėčiai. Didelė dalis nesutapimų gali būti pašalinta taikant bendrą priežiūros mechanizmą. Tačiau kitais klausimais būtina iš dalies keisti teisės aktus, ypač tuos, kurie susiję

² Tai pagrįsta 2013 m. gruodžio 18 d. ECOFIN tarybos pareiškimu.

su teisinių ir institucinių sistemų skirtumais. Panašiai, neseniai persvarsčius Direktyvą dėl indėlių garantijų sistemų, pasiekta didesnė darna, ypač nacionalinių sistemų išankstinio finansavimo srityje, tačiau joje dar liko šiek tiek nacionalinės veiksmų laisvės, kurią reikia peržiūrėti.

Europos Sąjungai taip pat reikia toliau dėmesingai stebėti bankų sektoriuje galimai atsirandančią naują riziką, įskaitant riziką, susijusią su šešėliniu bankų sektoriumi. Esamos struktūros turi būti pajėgios aptikti finansų sektoriui, kaip visumai, kylančią riziką. Todėl turėtume svarstyti mūsų makroprudencinių institucijų stiprinimo klausimą, atsižvelgdami į Europos sisteminės rizikos valdybos (ESRV) vaidmenį ir įgaliojimus ir didindami jos sinergiją su ECB. Galiausiai per vidutinį laikotarpį gali būti tikslinga persvarstyti, kaip reaguoti į bankų valstybės skolos pozicijas, pavyzdžiui, nustatant didelių pozicijų ribas. Tai padėtų dar labiau atsieti finansinį stabilumą nuo nacionalinių viešųjų finansų. Tačiau tokie dideli dabartinės sistemos pokyčiai gali būti svarstomi tik kaip pasauliniu lygmeniu koordinuotų pastangų dalis.

3.2. Kapitalo rinkų sąjungos inicijavimas

Be bankų sąjungos, prioritetu turi būti laikomas kapitalo rinkų sąjungos inicijavimas³. Tai galioja visoms 28 ES valstybėms narėms, tačiau ypač aktualu euro zonai. Tokia sąjunga užtikrintų įvairesnius finansavimo šaltinius, kad įmonės, įskaitant MVĮ, galėtų naudotis kapitalo rinkomis ir gauti ne tik bankų kreditą, bet ir nebankinį finansavimą. Be to, sklandžiai veikiant kapitalo rinkų sąjungai, bus labiau dalijamasi rizika tarpvalstybiniu mastu, nes labiau integrusis obligacijų ir akcijų rinkos; pastaroji yra pagrindinė sukurtųjų švelninimo priemonė. Realiai integravus kapitalo rinkas taip pat atsiras apsauga nuo sisteminių finansų sektoriaus sukurtųjų ir privatusis sektorius ims geriau dalytis riziką tarpvalstybiniu mastu⁴. Dėl to savo ruožtu sumažės dalijimasis rizika, kurį reikia pasiekti finansinėmis priemonėmis (viešasis dalijimasis rizika). Tačiau, kadangi glaudesnė kapitalo rinkų integracija ir palaipsnis likusių nacionalinių kliūčių šalinimas galėtų kelti naują riziką finansiniam stabilumui, reikės išplėsti ir sustiprinti turimas finansinių subjektų sisteminės rizikos valdymo priemones (makroprudencinių priemonių rinkinį) ir sustiprinti priežiūros sistemą, kad būtų užtikrintas visų finansinių subjektų tvirtumas. Tai galiausiai reikš bendros Europos kapitalo rinkų priežiūros institucijos sukūrimą.

Tokiomis aplinkybėmis svarbu, kad reglamentavimas duotų paskatų jungti riziką ir ja dalytis ir užtikrintų, kad visose finansų įstaigose veiktų pakankamos rizikos valdymo struktūros ir kad tos įstaigos liktų patikimos prudenciniu požiūriu. Svarbus vaidmuo gali tekti apmokestinimui, nes juo galima užtikrinti neutralų požiūrį į skirtingą, tačiau palyginamą veiklą ir investicijas skirtingose jurisdikcijose. Norint sukurti tikrą kapitalo rinkų sąjungą, reikia tobulinti ir kitus aspektus. Kai ką pakeisti galima tik teisėkūros keliu, pavyzdžiui: supaprastinti prospekto reikalavimus; atgaivinti europinę aukštos kokybės pakeitimo vertybiniais popieriais rinką; labiau suderinti apskaitos ir audito praktiką; taip pat pašalinti pagrindinius trūkumus, kurie trukdo integruoti kapitalo rinkas tokiose srityse, kaip nemokumo teisė, bendrovių teisė, nuosavybės teisės ir teisinis su tarpvalstybiniais ginčais susijusių sprendimų įgyvendinimas.

³ Žr. 2015 m. vasario 18 d. Europos Komisijos Žaliąją knygą „Kapitalo rinkų sąjungos kūrimas“.

⁴ Padidėję tarpvalstybiniai investicijų srautai apskritai turėtų užtikrinti didesnę dalijimąsi rizika su privačiuoju sektoriumi. Tai vyktų dėl dviejų priežasčių: pirma, kai finansinio turto, įskaitant nuosavybės vertybinius popierius ir bendrovių obligacijas, portfelis labiau diversifikuotas geografiniu požiūriu, grąža mažiau svyruoja ir mažiau priklauso nuo pajamų konkrečioje šalyje (rizikos pasidalijimas naudojant kapitalo rinką); antra, kai šalis patiria ekonominį sukrėtimą, tarpvalstybiniai srautai turėtų sudaryti sąlygas jos gyventojams skolinti ar skolintis, kad sukrėtimas būtų sušvelnintas (rizikos pasidalijimas naudojant kredito rinką).

4

**Fiskalinės sąjungos kūrimas.
Integruota patikimos ir
integruotos fiskalinės
politikos sistema**

Viena iš pagrindinių krizės pamokų buvo ta, kad pinigų sąjungoje fiskalinė politika yra gyvybiškai svarbaus bendro intereso dalykas. Net ir stipri ekonominė ir pinigų sąjunga ir į kainų stabilumą orientuota bendra pinigų politika negarantuoja, kad ekonominė ir pinigų sąjunga visada veiks tinkamai. Netvari fiskalinė politika ne tik kelia grėsmę kainų stabilumui Sąjungoje, bet ir daro žalą finansiniam stabilumui, nes dėl jos neigiami reiškiniai persimeta iš vienos valstybės į kitą ir skaidoma finansų rinka.

Todėl nepaprastai svarbu vykdyti atsakingą nacionalinę fiskalinę politiką. Ji turi atlikti dvigubą funkciją: užtikrinti viešosios skolos tvarumą ir fiskalinių automatinųjų stabilizatorių pajėgumą sušvelninti konkrečią šalį išstingančius ekonominius sukrėtimus. Jeigu ji tokia nebus, nuosmukis atskirose šalyse veikiausiai truks ilgiau, o tai savo ruožtu paveiks visą euro zoną. Tačiau to nepakanka. Svarbu užtikrinti, kad nacionalinių biudžetų balansų suma suteiktų tinkamą fiskalinę kryptį⁵ visos euro zonos lygmeniu. Tai labai svarbu siekiant visada vengti procikliškos fiskalinės politikos.

Galiausiai, jei kiltų itin sunki krizė, nacionaliniams biudžetams gali susidaryti nepakeliama našta, kaip keliose šalyse atsitiko per pastaruosius kelerius metus. Tokiais atvejais sukrėtimui sušvelninti ir optimaliam ekonominės stabilizacijos lygiui pasiekti gali nepakakti nacionalinių fiskalinių stabilizatorių, ir tai gali atnešti žalos visai euro zonai. Todėl svarbu per ilgesnį laiką sukurti visos euro zonos fiskalinio stabilizavimo funkciją. Toks žingsnis būtų kulminacija procese, kuriam kaip išankstinės sąlygos reikia didelio masto ekonominės konvergencijos, finansinės integracijos ir dar labiau koordinuoti ir susieti sprendimų dėl nacionalinių biudžetų priėmimą, kartu proporcingai stiprinant demokratinę atskaitomybę. Tai svarbu norint išvengti neatsakingo elgesio ir užtikrinti bendrą fiskalinę discipliną.

O šiuo metu turime stiprinti pasitikėjimą bendra ES fiskalinio valdymo sistema. Todėl būtina visapusiškai, nuosekliai ir skaidriai įgyvendinti mūsų dabartinę fiskalinio valdymo sistemą, kad būtų sudarytos sąlygos kitiems vėlesniems žingsniams.

4.1. Atsakinga biudžeto politika – ekonominės ir pinigų sąjungos kertinis akmuo

Pastaraisiais metais vadinamasis šešių dokumentų rinkinys, dviejų dokumentų rinkinys ir Sutartis dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos labai pagerino fiskalinės politikos sistemą ekonominėje ir pinigų sąjungoje. Visi šie dokumentai drauge yra tapę mūsų gairėmis siekiant išvengti biudžeto disbalanso, sutelkti dėmesį į skolos pokyčius ir geresnius vykdymo užtikrinimo mechanizmus ir didinti šalių atsakomybę už ES taisyklių vykdymą. Ši naujoji valdymo sistema jau leidžia imtis intensyvaus išankstinio euro zonos valstybių narių metinių biudžetų koordinavimo ir sustiprinti finansinius sunkumus patiriančių šalių priežiūrą. Kiekviena valstybė narė turi laikytis taisyklių, priešingu atveju gali būti suabejota šios sistemos patikimumu. Taisyklės iš pažiūros yra sudėtingos, tačiau numatomas šešių dokumentų rinkinio ir dviejų dokumentų rinkinio persvarstymas taps proga padidinti aiškumą, skaidrumą, atitiktį ir teisėtumą, išsaugant jų pagrindinį bruožą – orientaciją į stabilumą.

Artimiausiu metu (1 etapas) esama valdymo sistema turėtų būti sustiprinta sukuriant patariamąją Europos fiskalinę valdybą. Ši nauja patarioji įstaiga koordinuotų ir papildytų nacionalines fiskalines tarybas, kurios buvo sukurtos pagal ES direktyvą dėl biudžeto sistemų. Ji teiktų viešą ir nepriklausomą Europos lygmens vertinimą, kaip biudžetai ir jų vykdymas atitinka ES fiskalinio valdymo sistemoje pateiktus ekonominius tikslus ir rekomendacijas. Valdybos sudėtis turėtų būti pliuralistinė, joje turėtų būti sukaupta labai įvairių techninių žinių. Šios naujos Europos fiskalinės valdybos įgaliojimai būtų paremti 3 priede nurodytais pagrindiniais principais.

Tokia Europos fiskalinė valdyba padėtų geriau laikytis bendrų fiskalinių taisyklių, viešai diskutuoti turint geresnę informaciją ir geriau koordinuoti nacionalinę fiskalinę politiką.

⁵ Fiskalinės politikos krypties sąvoka atspindi fiskalinio balanso pokyčius siekiant paveikti bendrą ekonomikos paklausą ir gamybos apimtį. Pagal Stabilumo ir augimo pakto fiskalinės politikos kryptis matuojama remiantis struktūriniu fiskaliniu balansu, t. y. fiskaliniu balansu, pakoreguotu pagal ekonomikos ciklo poveikį ir atskaičiuojant vienkartines ir kitas laikinas priemones. Kalbant apskritai, fiskalinis deficitas (perteklius) reikštų ekspansyvią (sutraukiamąją) fiskalinės politikos kryptį.

4.2. Fiskalinio stabilizavimo funkcija euro zonai

Esama daug būdų, kuriais valiutos sąjunga gali palaipsniui artėti link fiskalinės sąjungos. Tačiau, nors valiutų sąjungos turi nevienodo laipsnio bendras biudžetines priemones, visos brandžios pinigų sąjungos yra įgyvendinusios bendrą makroekonominio stabilizavimo funkciją, padedančią atsilaikyti kilus sukrėtimams, kurie negali būti suvaldyti vien nacionaliniu lygmeniu.

Euro zonai tai būtų natūralus žingsnis (2 etapas) per ilgesnį laikotarpį ir pirmiau nurodytomis sąlygomis, t. y. kaip konvergencijos proceso kulminacija ir tolesnės pastangos labiau susieti sprendimų dėl nacionalinių biudžetų priėmimo procesus. Automatinio stabilizavimo euro zonos lygmeniu tikslas nebūtų aktyviai koreguoti ekonominį ciklą euro zonos lygmeniu. Vietoj to, jis turėtų padėti sušvelninti didelius makroekonominius sukrėtimus ir pinigų sąjungos atsparumą. Konkrečiam tokių euro zonos stabilizatorių modeliui sukurti reikia daugiau kruopštaus darbo. Tai turėtų tapti viena iš siūlomos ekspertų darbo grupės užduočių.

Euro zonos stabilizavimo funkcijos galimybės ir svarbiausi principai

Numatoma stabilizavimo funkcija galėtų būti, pavyzdžiui, iš pradžių grindžiama Europos strateginių investicijų fondu nustatant finansavimo šaltinių kompleksą ir investicinius projektus, kurie susiję konkrečiai su euro zona. Jais būtų galima pasinaudoti atsižvelgiant į verslo ciklą. Reikėtų apsvarstyti įvairius papildomus finansavimo šaltinius. Bus svarbu užtikrinti, kad tokia stabilizavimo funkcija būtų projektuojama laikantis tokių svarbiausių principų:

- ji neturėtų nulemti nuolatinių pervedimų iš vienos šalies kitai arba pervedimų tik viena kryptimi, todėl konvergencija į ekonominę sąjungą yra išankstinė dalyvavimo sąlyga. Ji neturėtų būti modeliuojama kaip būdas išlyginti valstybių narių pajamas;
- ji neturėtų užgožti paskatų nacionaliniu lygmeniu vykdyti patikimą fiskalinę politiką ir paskatų šalinti nacionalinius struktūrinius trūkumus. Dėl šių priežasčių ir norint išvengti neatsakingo elgesio ji turėtų būti glaudžiai susieta su plataus pobūdžio ES valdymo sistemos taisyklių vykdymu ir su konvergencijos siekiant 2 skirsnyje aprašytų bendrų standartų pažanga;
- ji turėtų būti plėtojama Europos Sąjungos sistemoje. Taip būtų užtikrintas jos derėjimas su esama ES fiskaline sistema ir su ekonominės politikos koordinavimo procedūromis; ji turėtų būti atvira ir skaidri visų ES valstybių narių atžvilgiu;
- ji neturėtų būti krizės valdymo priemone. Šią funkciją jau atlieka Europos stabilumo mechanizmas (ESM). Vietoj to, jai turėtų tekti vaidmuo gerinti bendrą ekonominės ir pinigų sąjungos ir atskirų euro zonos šalių ekonominį atsparumą. Taip ji mums padėtų išvengti krizių ir sumažinti būsimo ESM įsikišimo tikimybę.

5

**Demokratinė atskaitomybė,
teisėtumas ir institucijų
stiprinimas**

Didesnė atsakomybė ir integracija ES ir euro zonos lygmeniu turėtų būti užtikrinama kartu su didesne demokratine atskaitomybe, teisėtumu ir institucijų stiprinimu. Tai ir sėkmės sąlyga, ir savaiminė augančios tarpusavio priklausomybės ekonominėje ir pinigų sąjungoje pasekmė. Be to, tai reiškia, kad naujos galios bus geriau pasidalytos ir taps geriau žinoma, kas ką ir kada sprendžia. Galiausiai tai reiškia, kad bus ir reikės daugiau dialogo, tarpusavio pasitikėjimo ir pajėgumo veikti kolektyviai.

Krizės įkarštyje labai svarbius sprendimus dažnai tekdavo priimti paskubom, kartais per naktį. Keliais atvejais, siekiant paspartinti sprendimų priėmimą ar įveikti prieštaravimus, buvo pasirinkti tarpvyriausybiniai sprendimai. Dabar metas persvarstyti ir konsoliduoti mūsų politinį darinį ir formuoti tolesnį mūsų ekonominės ir pinigų sąjungos etapą.

Jau artimiausiu laiku reikia imtis konkrečių veiksmų, kad padidėtų atskaitomybė ir dalyvavimas (1 etapas):

Ypač svarbus Europos Parlamento ir nacionalinių parlamentų vaidmuo

Europos Parlamentas inicijavo pirmuosius praktinius veiksmus, siekdamas sustiprinti parlamentinę priežiūrą, kuri yra Europos semestro dalis. Surengti Europos Parlamento ekonominiai dialogai su Taryba, Komisija ir Euro grupe, kaip numatyta šešių dokumentų rinkinio ir dviejų dokumentų rinkinio teisės aktuose. Tai jau buvo pastarųjų Europos semestro raundų dalimi. Tie dialogai gali būti suintensyvinami susitariant dėl tam skirtų laiko tarpų pagrindiniuose semestro ciklo etapuose. Sukurta nauja parlamentų bendradarbiavimo forma, kai suburiami Europos ir nacionalinio lygmens atstovai. Tai vyksta Europos parlamentų savaitę, kurią bendradarbiaudamas su nacionaliniais parlamentais rengia Europos Parlamentas, kai nacionalinių parlamentų atstovai atvyksta iš esmės diskutuoti apie politikos prioritetus. Dviejų dokumentų rinkinyje taip pat įtvirtinta nacionalinių parlamentų teisė pasikviesti Komisijos narį, kad jis pristatytų Komisijos nuomonę dėl biudžeto plano projekto arba rekomendacijas valstybei narei, kuriai taikoma perviršinio deficito procedūra. Ši teisė turėtų būti naudojama sistemingiau nei iki šiol.

Taip pat galėtume tiems parlamentų dalyvavimo momentams parinkti geresnį laiką ir padidinti jų vertę, naudodamiesi 2 priede apibūdintomis Europos semestro naujovėmis. Konkrečiai, Europos Komisija galėtų dalyvauti Europos Parlamento plenariniame posėdyje iki Metinės augimo apžvalgos pateikimo ir tęsti diskusiją

po jos priėmimo. Be to, antra tam skirta plenarinio posėdžio diskusija galėtų būti surengta Komisijai pristačius konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, laikantis atitinkamų šešių dokumentų rinkinio nuostatų dėl ekonominio dialogo. Tuo pat metu Komisijos ir Tarybos atstovai galėtų dalyvauti tarpparlamentiniuose posėdžiuose, ypač tuose, kurie rengiami per Europos parlamentų savaitę. Šią naują praktiką ES institucijos (Komisija, ECOFIN taryba, Euro grupė ir Europos Parlamentas), kiekviena išlaikydama savo atitinkamą institucinį vaidmenį, galėtų palaipsniui reglamentuoti detaliau neprivalomo tarpinstitucinio susitarimo forma.

Europos Komisija taip pat turėtų parengti pavyzdinę tvarką, kad bendravimas su nacionaliniais parlamentais būtų veiksmingesnis. Tokia tvarka būtų taikoma nacionalinių parlamentų diskusijoms dėl valstybei narei adresuojamų konkrečiai šaliai skirtų rekomendacijų ir vykstant metinei biudžeto procedūrai. Taip būtų paskatinta labiau naudotis dviejų dokumentų rinkinyje suteikta teise pasikviesti Komisijos narį. Be to, nacionaliniai parlamentai turėtų būti visapusiškai įtraukti į nacionalinių reformų ir stabilumo programų priėmimo procesą.

Europos Parlamentas turėtų organizuoti taip, kad galėtų atlikti savo funkcijas konkrečiai su euro zona susijusiais klausimais.

Išorinio atstovavimo eurui konsolidavimas

Kadangi ekonominė ir pinigų sąjunga virsta ekonomine, finansine ir fiskaline sąjunga, jos išorinis atstovavimas turėtų būti suvienodintas. Šis procesas gali vykti palaipsniui, tačiau jis turėtų būti išjudintas jau 1 etape.

ES yra didžiausias pasaulyje prekybos blokas ir didžiausia pasaulio prekiautoja pramonės gaminiais ir paslaugomis. Ji tai pasiekė, užuot taikiusi 28 atskiras prekybos strategijas, vieningai veikdama pasaulinėje arenoje. Kadangi ES ekonominis ir finansinis mastas didžiulis, o pinigų ir valiutos keitimo kurso politika daugumai jos narių bendra, ES politikos sprendimai ir ekonominė raida turi vis didesnės įtakos pasaulio ekonomikai.

Tačiau tarptautinėse finansų institucijose ES ir euro zona dar nėra atstovaujamos kaip vienetai. Šis susiskaidymas reiškia, kad ES negali daryti įtakos, proporcingos jos politiniam ir ekonominiam svoriui, nes kiekviena euro zonos valstybė veikia pavieniui. Tai ypač pasakytina apie TVF, nors pastangų koordinuoti europinę poziciją būta.

Tarpvyriausybinių sprendimų integravimas į ES teisinę sistemą

Per krizę buvo sudaryta keletas tarpvyriausybinių susitarimų. Tai buvo aiškinama ekonominės ir pinigų sąjungos struktūros netobulumu, tačiau galiausiai jie turi būti įtraukti į Europos Sąjungos teisinę sistemą. Tai jau numatyta Sutarties dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos atveju ir turėtų būti padaryta kitais atvejais, tokiais kaip dėl pakto „Euro plus“ ir tarpvyriausybinių susitarimų dėl Bendro pertvarkymo fondo.

Galima Europos stabilumo mechanizmas yra tapęs pagrindine galimų krizių valdymo priemone. Tačiau – didžia dalimi dėl tarpvyriausybinių jo struktūros pobūdžio – jo valdymas ir sprendimų priėmimo procesas yra sudėtingi ir ilgi. Todėl vidutiniu laikotarpiu (2 etapas) jo valdymas turėtų būti visiškai integruotas į ES sutartis.

Svarbesnis Euro grupės vaidmuo

Euro grupei tenka pagrindinis vaidmuo svarstant ir ginant euro zonos interesus ir jiems atstovaujant. Ji aktyviau įsijungs į pertvarkyto Europos semestro procesą. Artimiausiu metu tuo tikslu gali prireikti sustiprinti ES Tarybai pirmininkaujančios valstybės įgaliojimus ir sustiprinti jos turimas priemones. Ilgainiui (2 etape) reikėtų svarstyti nuolatinio Euro grupės pirmininko, turinčio aiškų šio pranešimo klausimų neviršijančius įgaliojimus, pareigybes galimybę. Visoms ES institucijoms remiant, jos vaidmuo atstovaujant bendros valiutos interesams euro zonoje ir už jos ribų gali vis stiprėti.

Euro zonos išdas

Stabilumo ir augimo paktas lieka fiskalinio stabilumo ir pasitikėjimo garantu atsižvelgiant į mūsų fiskalines taisykles. Tikrai fiskalinei sąjungai dar reikės, kad daugiau sprendimų dėl fiskalinės politikos būtų priimama bendrai. Tai nereikštų visų pajamų ir išlaidų politikos aspektų centralizavimo. Euro zonos valstybės narės toliau priimtų sprendimus dėl apmokestinimo ir biudžeto išlaidų paskirstymo pagal nacionalinius prioritetus ir politinius pasirinkimus. Tačiau euro zonai evoliucionuojant į tikrą ekonominę ir pinigų sąjungą, didės poreikis kai kuriuos sprendimus priimti kolektyviai, užtikrinant demokratinę atskaitomybę ir teisėtumą. Būsimas euro zonos išdas galėtų būti tokio kolektyvinio sprendimų priėmimo vieta.

IŠVADA

Šiame pranešime nurodyti pagrindiniai žingsniai, kurių reikia norint vėliausiai iki 2025 m. sukurti ekonominę ir pinigų sąjungą. Jame išdėstyta didelio užmojo, bet pragmatiškas veiksmų planas. Kai kurie tų žingsnių gali ir turi būti įgyvendinti nedelsiant. Pirmų tokių iniciatyvų ES institucijos turėtų imtis jau 2015 m. liepos 1 d. Kitoms reikės daugiau laiko. Tačiau pranešime visų pirma brėžiama aiški Europos ekonominės ir pinigų sąjungos kryptis. Tai nepaprastai svarbu ir piliečiams, ir ekonomikos subjektams, ir siekiant stiprinti jų pasitikėjimą bendra valiuta. Tam, kad šie pasiūlymai virstų veiksmais, reikės, kad valstybės narės ir ES institucijos kartu siektų šio tikslo. Kviečiame Europos Vadovų Tarybą kuo greičiau pritarti šiems pasiūlymams.

1 priedas

Ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimo veiksmų planas

1 ETAPAS 2015 M. LIEPOS 1 D. – 2017 M. BIRŽELIO 30 D.

SKUBIOS PRIEMONĖS

Ekonominė sąjunga

- **Naujas postūmis konvergencijai, darbo vietų kūrimui ir augimui**
- Euro zonos konkurencingumo institucijų sistemos sukūrimas
- Griežtesnis makroekonominio disbalanso procedūros įgyvendinimas
- Didesnis dėmesys užimtumo ir socialinės srities rezultatams
- Tvirtesnis ekonominės politikos koordinavimas pagal pertvarkytą Europos semestrą

Finansinė sąjunga

- **Bankų sąjungos sukūrimas**
- Su Bendru pertvarkymo fondu (BPF) siejamo pereinamojo laikotarpio finansavimo mechanizmo sukūrimas
- Konkrečių žingsnių kuriant BPF bendrą finansinio stabilumo stiprinimo priemonę įgyvendinimas
- Susitarimas dėl bendros indėlių garantijų sistemos
- Europos stabilumo mechanizmo (ESM) tiesioginio bankų rekapitalizavimo priemonės efektyvumo pagerinimas
- **Kapitalo rinkų sąjungos inicijavimas**
- **Europos sisteminės rizikos valdybos sustiprinimas.**

Fiskalinė sąjunga

- **Nauja patariamoji Europos fiskalinė valdyba**
- Valdyba teiktų viešą ir nepriklausomą Europos lygmens vertinimą, kaip biudžetai ir jų vykdymas atitinka ES fiskalinėje sistemoje pateiktus ekonominius tikslus ir rekomendacijas. Jos patarimais turėtų pasinaudoti Komisija, priimdama sprendimus Europos semestro procese.

Demokratinė atskaitomybė, teisėtumas ir institucijų stiprinimas

- **Europos semestro pertvarkymas**
- Semestro padalijimas į du etapus, kurių pirmasis būtų skirtas euro zonai kaip visumai, o antruoju etapu būtų aptariami konkrečioms šalims aktualūs klausimai
- **Parlamentinės kontrolės, kaip Europos semestro dalies, sustiprinimas**
- Europos Parlamento plenarinio posėdžio diskusija dėl metinės augimo apžvalgos prieš Komisijai ją paskelbiant ir po paskelbimo plenariniame posėdyje rengiama diskusija dėl konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų
- Sistemingesnis Komisijos narių ir nacionalinių parlamentų bendravimas tiek konkrečiai šaliai skirtų rekomendacijų, tiek nacionalinių biudžetų klausimais
- Sistemingesnis konsultavimasis su nacionalinių parlamentų vyriausybėmis ir socialiniais partneriais ir jų dalyvavimas prieš metinį nacionalinių reformų ir stabilumo programų pateikimą
- **Europos Parlamento ir nacionalinių parlamentų bendradarbiavimo laipsnio padidinimas**
- **Euro grupės vaidmens sustiprinimas**
- **Žingsniai euro zonos išoriniam atstovavimui konsoliduoti**
- **Sutarties dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos, atitinkamų pakto „Euro plus“ dalių ir tarpvyriausbinio susitarimo dėl Bendro pertvarkymo fondo integravimas į ES teisinę sistemą.**

2 ETAPAS

EKONOMINĖS IR PINIGŲ SĄJUNGOS STRUKTŪROS PABAIGIMAS

Ekonominė sąjunga

- Konvergencijos procesų oficialus patvirtinimas ir jų privalomumo padidinimas

Fiskalinė sąjunga

- Fiskalinio stabilizavimo funkcijos euro zonai sukūrimas
- Teisės naudotis tuo mechanizmu sąlyga būtų konvergencija, kurią vykdant nacionalinės ekonominės struktūros taptų panašaus atsparumo

Demokratinė atskaitomybė, teisėtumas ir institucijų stiprinimas

- Europos stabilumo mechanizmo (ESM) integravimas į ES teisinę sistemą
- Europos lygmeniu atskaitingo euro zonos išdo sukūrimas.

PASKUTINIS ETAPAS VĒLIAUSIAI IKI 2025 M.

2 priedas

Didesnis Europos semestro integravimas

Siekiant geriau integruoti euro zoną ir nacionalinius lygmenis, Europos semestras turėtų būti suskirstytas į du vienas po kito einančius etapus, kuriais būtų aiškiau atskiriami europiniai klausimai ir nacionaliniai klausimai (nauja struktūra parodyta toliau).

Pirmasis etapas (n-1 metų lapkričio mėn. – n metų vasario mėn.) būtų skirtas euro zonos, kaip visumos, padėčiai įvertinti. Šių diskusijų pagrindas būtų Komisijos metinė augimo apžvalga. Ją rengiant būtų pasinaudota įvairiomis teminėmis ataskaitomis, tokiomis kaip Įspėjimo mechanizmo ataskaita, Europos sisteminės rizikos valdybos metinė ataskaita, Bendra užimtumo ir socialinės padėties ataskaita, taip pat naujos Europos fiskalinės valdybos ir naujos euro zonos konkurencingumo institucijų sistemos nuomonėmis. Šios ataskaitos visos kartu leistų susidaryti išsamų euro zonos uždavinių vaizdą. Metinė augimo apžvalga būtų pristatyta Europos Parlamente, kuris ją aptartų. Kartu su Metine augimo apžvalga Komisija pateiktų tikslinę veiksmų euro zonoje rekomendaciją ir sąrašą valstybių narių, kurioms ji numato nuodugnius apžvalgas pagal makroekonominio disbalanso procedūrą. Šie dokumentai būtų aptarti su Europos Parlamentu vykdant ekonominį

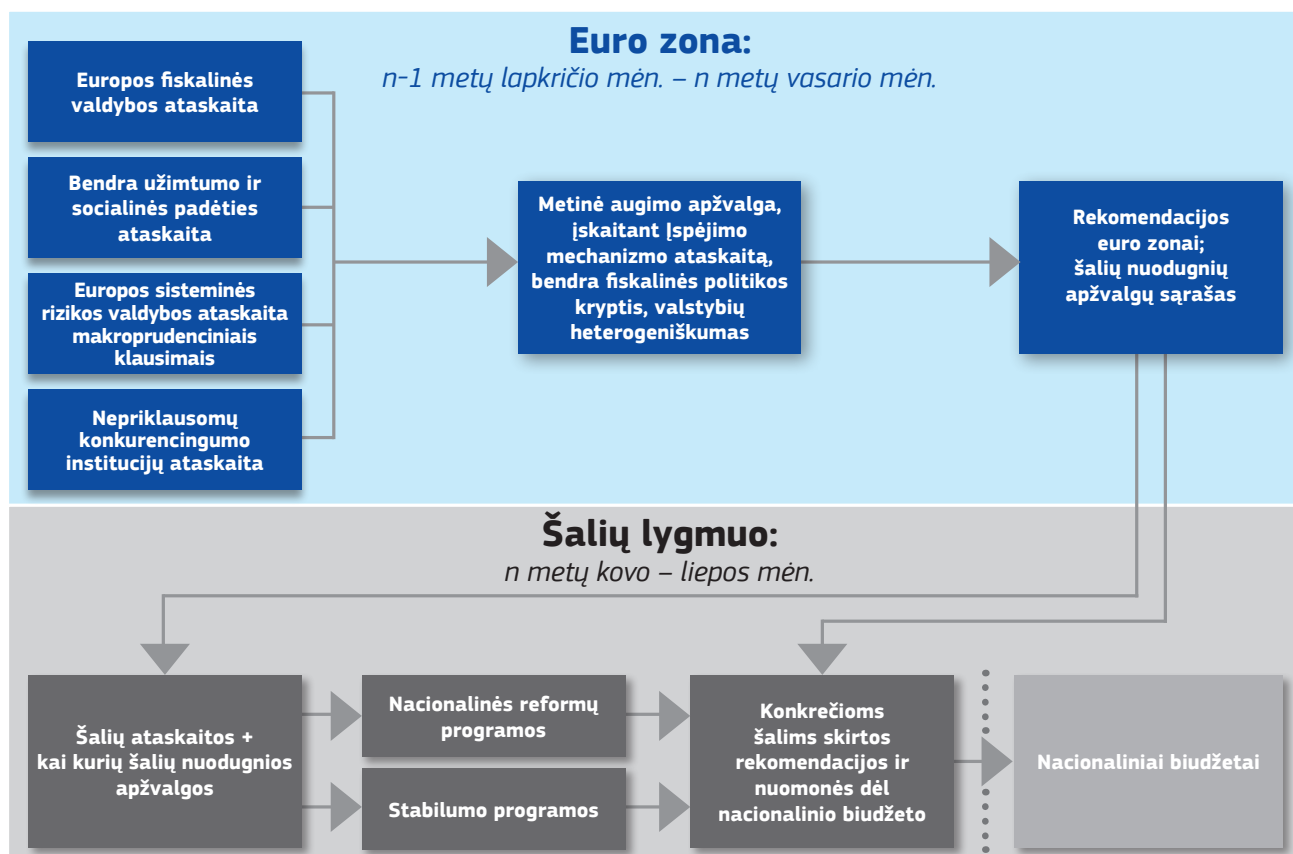
dialogą, kaip numatyta šešių dokumentų rinkinio teisės aktuose, ir su įvairios sudėties Taryba bei Euro grupe. Tai reiškia, kad iki kiekvienų metų vasario pabaigos bus įvykusi reali diskusija apie Europos Sąjungai ir ypač euro zonai iškeltus artimiausių metų prioritetus.

Kitas etapas (n metų kovo – liepos mėn.) būtų skirtas valstybių narių veiklos rezultatams ir politikai peržiūrėti ir įvertinti pagal tuos prioritetus. Tai etapas, kuriame valstybės narės turėtų į diskusiją dėl nacionalinių prioritetų sistemingai įtraukti nacionalinius parlamentus, socialinius partnerius ir pilietinę visuomenę. Šio etapo pradžioje Komisija paskelbtų šalių ataskaitas, kuriose būtų apibendrinti valstybių narių uždaviniai ir veiklos rezultatai. Šio etapo pabaigoje būtų priimtos konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos, kuriose būtų aiškiai atsižvelgta į euro zonos dimensiją, dėl kurios buvo sutarta per pirmąjį etapą.

Kad prie šio naujo proceso kuo daugiau prisidėtų ES lygmens socialiniai partneriai, jie galėtų būti įtraukti į diskusiją anksčiau, pavyzdžiui, per atnaujintą Trišalį socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikimą ir Makroekonominį dialogą.

2 priedas

DIDESNIS EUROPOS SEMESTRO INTEGRAVIMAS

3 priedas

Patariamoji Europos fiskalinė valdyba. Pagrindiniai principai

Patariamąsios Europos fiskalinės valdybos įgaliojimai turėtų būti grindžiami tokiais principais:

- Ji turėtų koordinuoti nacionalinių fiskalinių tarybų tinklą ir užtikrinti vienodą nepriklausomumo standartą.
- Ji turėtų konsultuoti politikos klausimais, bet ne įgyvendinti politiką. Taisyklių vykdymo užtikrinimas turėtų likti pavestas Europos Komisijai, kuri, turėdama pateisinamų priešasčių ir jas paaiškinusi, turi turėti teisę nukrypti nuo Europos fiskalinės valdybos nuomonės.
- Ji turėtų rengti ekonominį (bet ne teisinį) tinkamos fiskalinės politikos krypties vertinimą ir nacionaliniu, ir euro zonos lygmeniu, atsižvelgdama į ES fiskalines taisykles. Ji tai turėtų daryti remdamasi Stabilumo ir augimo pakto taisyklėmis.
- Ji turėtų galėti, matydama poreikį, pateikti nuomones, įskaitant dėl stabilumo programų vertinimo ir dėl pateikiamų metinių biudžeto planų projektų ir nacionalinių biudžetų vykdymo.
- Ji turėtų pateikti ex post vertinimą, kaip įgyvendinta valdymo sistema.

